

Paměť

ČÁST I:
DEFINICE PAMĚTI
VÝZKUMNÉ METODY
TRADIČNÍ MODELY PAMĚTI
ALTERNATIVNÍ MODELY
TEORIE ZAPOMÍNÁNÍ

Paměť

- strukturace okolního světa
- sebeuvědomění

- paměť jako schopnost
- paměť jako proces
 - 3 mechanismy – kódování, uchovávání a vybavení

Metody zkoumání paměti

- Ebbinghausovy experimenty
- **vybavení** (reprodukce; volná a sériová) vs. **rekognice** (znovupoznání)
- implicitní vs. explicitní paměť (T--OG-N)
- osoby s normální pamětí, osoby s různými typy amnézie, mnemonici
- kombinace se zobrazovacími metodami

Tradiční modely

- Waugh, Norman (1965) – primární a sekundární paměť
- Atkinson a Shrifin (1968) – tříložkový model
 - senzorická, krátkodobá a dlouhodobá
 - sklady vs. obsah (paměť)

Trojsložkový model paměti

Sperlingova ikona

H	B	T	S
A	H	M	F
E	O	L	C

Celá zpráva – 3-5 znaků

Částečná zpráva – až 9 znaků (podle intervalu)

Krátkodobá paměť

- nejen obsah, ale i kontrolní procesy
- Miller (1956) – kapacita ± 7 prvků (chunks)
- další vlivy – komplexnost prvků, interference

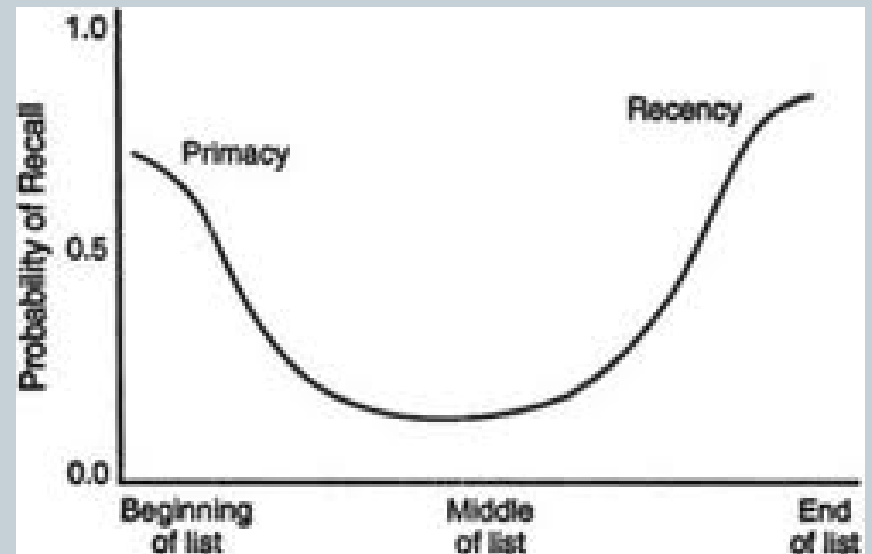
- slunce
- hrnek
- zázrak
- knihovna
- květiny
- psychologie
- bota
- spánek
- chleba
- požár
- ucho
- ústava
- netopýr
- dopis
- kůlna
- letadlo
- cirkus
- krabice
- pes
- mozek
- mýdlo
- slon
-

Křivka pořadí v sérii

- interpretace podle teorie interference

- efekt novosti - na slova na konci seznamu působí proaktivní interference
- efekt prvenství- na slova na začátku seznamu působí retroaktivní interference
- na slova ze středu seznamu působí oba typy interference

Dlouhodobá paměť

- kapacita ?
 - teoreticky nekonečná
- trvalost ?
 - Penfieldovy výzkumy

Alternativní modely

- struktura paměti na základě úrovně zpracování informace
- teorie pracovní paměti
- paměť jako soustava systémů
- konekcionistický model

Úrovně zpracování

- Craik a Lockhart (1972) - úroveň kognitivního zpracování určuje, nakolik si předmět nebo událost zapamatujeme
- počet opakování nehraje klíčovou roli
- elaborace
- rozlišenost
- autoreferenční efekt

Úrovně zpracování

STŮL

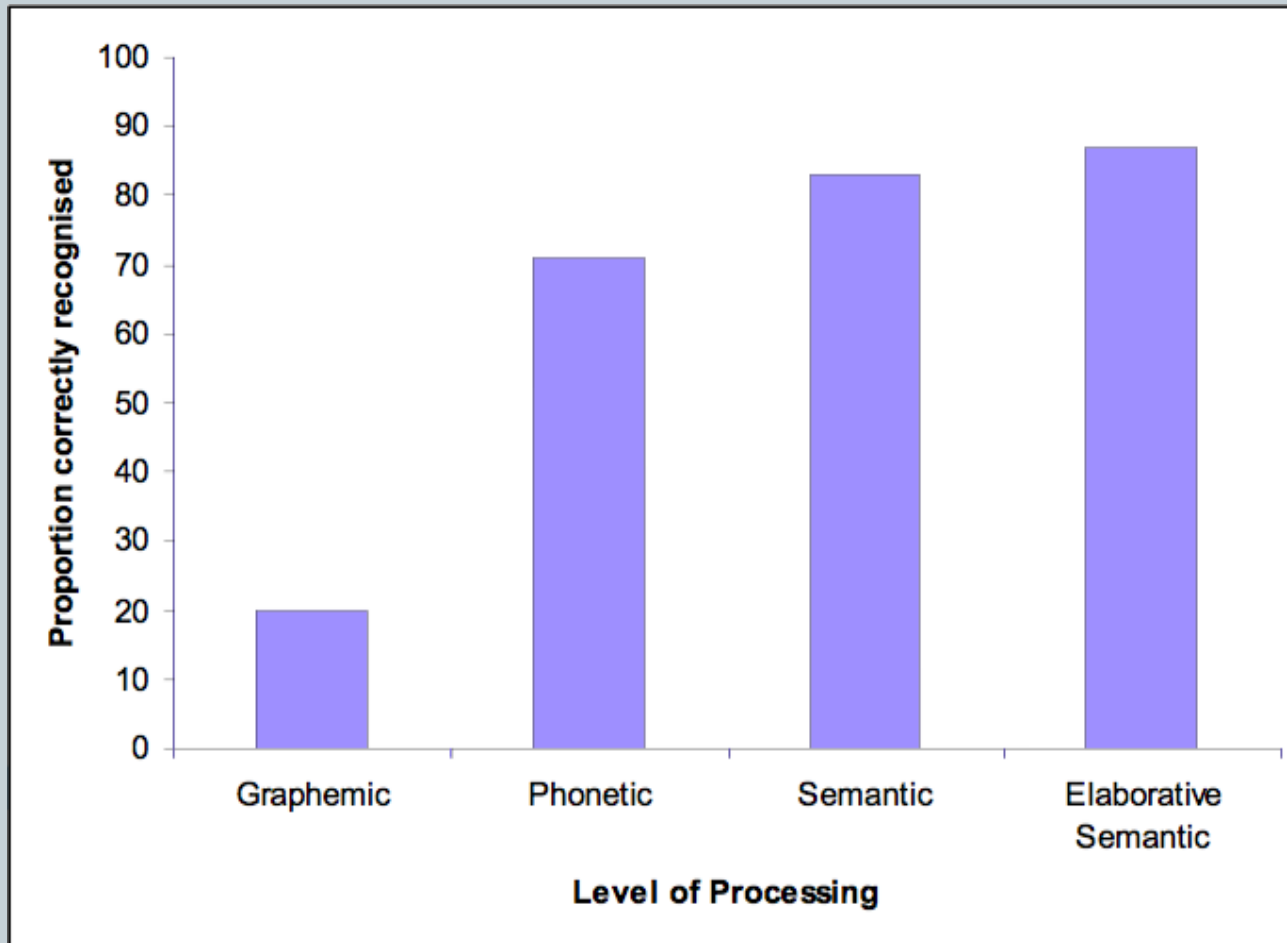
Fyzikální: Je slovo napsané velkými písmeny?

Akustická: Rýmuje se slovem kůl?

Sémantická Jedná se o nábytek?

Rozvíjející význam Je možné použít slovo ve větě: *Muž zaléval _____ ?*

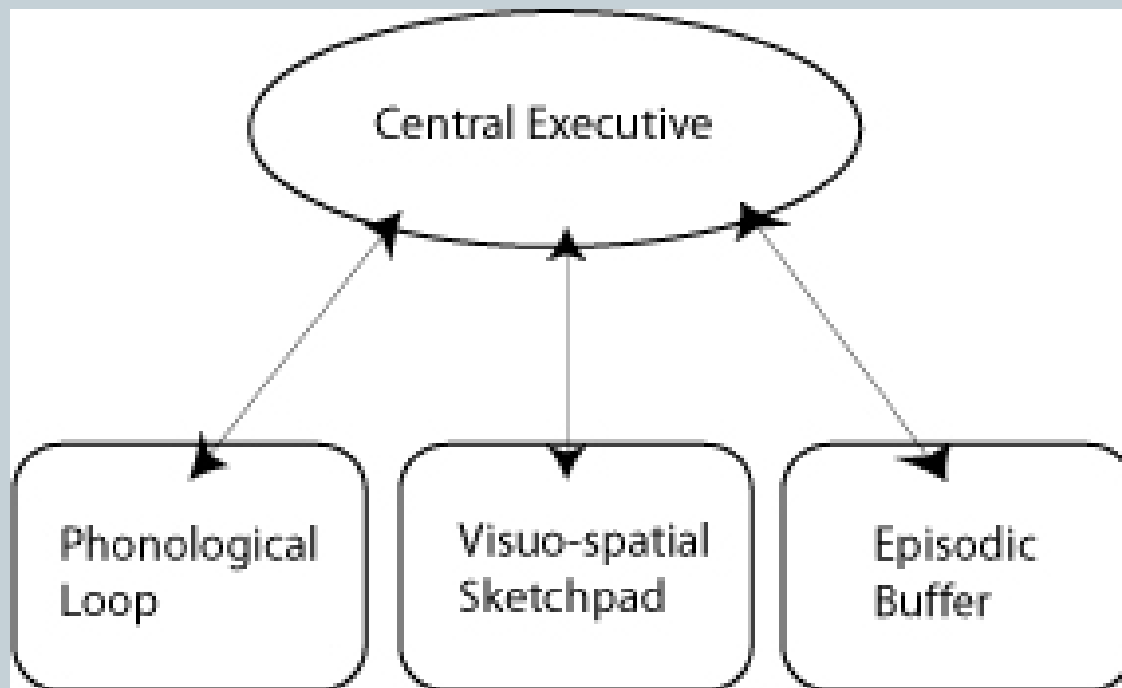
Úrovně zpracování

Pracovní paměť

- Baddeley, 1990

Vizuospeciální náčrtník

- ukládá vizuální informace
- používá vizuální obrazy
- další dělení na
 - zraková vyrovnávací paměť
 - vnitřní zapisovatel

Fonologická smyčka

- niterná řeč – vnitřní ucho, vnitřní hlas
- rozdělení na
 - fonologický sklad
 - artikulační proces

Centrální výkonná složka

- kontroluje fonologickou smyčku a vizuaprostorový náčrtník
- určuje, který stimul bude uložen do dlouhodobé paměti
- integruje informace ze smyslů a dlouhodobé paměti

Epizodický zápisník

- epizodický zásobník do teorie přidán až později (Baddeley, 2000)
- integruje informace z obou předchozích systémů a zkombinuje je do multidimenzionální reprezentace

Teorie zapomínání

- rozpad paměťové stopy/vyhasínání
- teorie interference
- vliv kontextu
- vytěsnění

Zapomínání – teorie vyhasínání

- rozpad paměťové stopy
- obtížně testovatelná teorie – motivace probandů, zabránění opakování...
- Reitmanová (1974) – vmezeřená úloha (určení tónu)
 - zabraňuje opakování – vyžaduje záměrnou pozornost
 - není interferujícím učením

Zapomínání – teorie interference

- **experimenty Petersonových (1959)**
 - trigramy, retenční interval (3 – 18 s) bez možnosti opakování si
 - s časem klesá podíl reprodukováného materiálu
- **proaktivní interference**
 - interferuje aktivita PŘED učením
- **retroaktivní interference**
 - interferuje aktivita PO učení, ale PŘED vybavením

Vliv kontextu

- kognitivní kontext – experti vs. nováčci v oboru
- emocionální kontext (zábleskové vzpomínky)
- vliv prostředí (potápěči)
- specifická kódování
- autoreferenční efekt

Vytěsnění

- emoční faktory
- problematické doložit
- vytváření falešných vzpomínek
- konstruktivní povaha paměti